

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. III. Romana hæreditatis de Angelis. De eadem materia testamenti nuncupativi nuncupatione implicita per relationem ad schedulam, quam testator alicujus confidentiarii manu scriptam, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

augendum, vel minue ndum pondus, ac efficaciam admiuiculorum, & suspitionum, quæ de falsitate, & machinatione haberentur, ut supra, non autem ad statuendam desuper regulam.

Et quidem combinando istas difficultates cum illis facilitatibus, quæ habentur pluries infra in aliis causis, verè irridibiles videntur aliquorum traditiones, quatenus ex firmatis in uno casu, regulas generales pro omnibus constituere velint, vel illusiones facere ab uno ad alterum, dum ità penè omnes qui testari decedere volunt, ità ex hujusmodi indiscretis rigoribus, intestati decedere cogentur, dum unquam, vel rarè testamentum ad suam perfectionem, ac validitatem redigi possent, atque potiùs in iudicium, quàm in testantium facultate, ac arbitrio repositum esset, de alienis disponere (quod utinam frequenter non contingeret.)

Ista igitur theorica ità constitutà, quam (ad solam veritatem reflectendo) omninò veram, ac juridicam credebam; Quatenus ad applicationem ad hanc facti speciem pertinet; Videbatur quod casus esset omninò indignus illis difficultatibus, duas ex consueto causarum malo fato, experientia dedit, tam in prima contraria resolutione, quàm in duabus propositionibus absque resolutione sequentis; Quoniam ex multis facti circumstantiis, insimul, ac unitim ponderandis, desiderabilis non videbatur major sinceritas, ac certitudo, cum penè certa exclusionem contrariæ possibilitatis, ac falsitatis, & suppositionis.

Pro suspitione siquidem aliud non adducebant Scribentes pro actore, nisi quod ex aliquorum testium testamentariorum asseritione, postquam testatrix schedulam à parochio scriptam, atque ab ea subscriptam, accommodatam, & recognitam Notario tradiderat claudendam, & sigillandam, ut deinde solemnitas rogatus in forma consueta fieret, Notarius exiens ab aula, in qua testatrix jacebat, in alia proxima aula id egerit, undè propterea inferrebat, quod tunc Notarius potuerit aliam schedulam supponere, exaggerando casum enarratum per *Burgos de Pax*, & per *Roviu*, decis. 95. quodque testatrix gravi morbo oppressa parumque loquuta, die sequenti defuncta esset.

Econversò autem dicta facti circumstantia per hanc partem negabatur, quodque aliqui testes de illa deponerent, vel ob exceptiones in persona, & dicto, essent fide indigni, vel ab aliis convincerentur; Verum quando factum se ità haberet, adhuc pro sinceritate actus plura concurrebant; Primò scilicet Notarii probata integritas ponderata in *d. Romana hereditatis 7. Aprilis 1636. coram Coccino*. & frequenter in aliis de materia agentibus; Secundò, (ultrà generalem præsumptionem assistentem sacerdotibus præsertim confessoribus, & ad parochias administrandas in concursu approbatis,) notoriam probitatem hujus parochi, qui scriptor schedulæ fuerat, quàm scriptoris probitatem, quamvis esset sæcularis, ponderat Rota in proximè allegata *decisione coram Coccino*; Tertio brevitatem temporis, cum illud spatium, de quo dicti testes deponerent, fuisset merè momentaneum, quando quodammodo impossibile erat facere tam magnam machinationem habendi consimilem schedulam ab eodem confessorio scriptam, & cum imitato testatrix caractere subscriptam, extendendo etiam in corpore rogatum super recognitione; Si enim in allegata *Romana hereditatis coram Coccino §. penultimo in fine*, ponderatur ferè impossibile hujusmodi machinatio ob brevitatem temporis

dierum septem inter testamenti consignationem & aperturam, multo magis in præfenti.

Et demum omnium clarius hanc suspitionem omninò tollebat inverisimilitudo resultans à satis benè regulata dispositione, pluribusque legatis, & gravaminibus, tam piis, quàm prophanis, majorem hereditatis partem absorbentibus; Falsitates enim fieri non solent absque magna utilitate, qua cessante cessat suspicio *Menoch. lib. 5. præsumpt. 20. num. 48. Capyc. Latr. consulti. 4. num. 31. & sequen. Merlin. decis. 636. num. 7. Buratt. & Aden. dec. 624. n. 6*. Si enim scriptus hæres, tam magnam, ac præordinatam machinationem facere voluisset, corrumpendo, tam Notarium, quàm Parochum, (quod absque dubio, stante saltem bona fama integritatis, & rigorosa justitia, quæ in Urbe administratur, absque magno premio facere non potuisset), utique ordinasset schedulam, in qua liberè institueretur, ut ita integram hereditatem haberet, neque se gravasset tot legatis, ac oneribus, quæ majorem partem absorbent, stante præsertim prudenti ordinatione legatorum, ac onerum circa personas, erga quas hæres nullam habebat affectionem; Eademque prudens, benèque regulata dispositio particulariter considerabatur in legato factò ad favorem actoris, quem testatrix experta erat bonorum parum prudentem administratorem, unde ad aliquam inopiam se reducerat, ideòque de congrua sustentatione eum prole carentem, providere prudenter voluit, donec viveret, ità fortè ei melius consulendo, quàm si hæredem instituisset.

Verisimilitudo autem dispositionis maximum videtur in proposito sinceritatis admniculum, ut econversò est inverisimilitudo, ac imprudens ordinatio, magnam præbens falsitatis suspitionem, ex iis, quæ frequenter in hac materia habentur; Verum causæ prosequutio, ut dictum est, cessavit à casu, unde prima decisio remanet suspensa, neque pro decisione allegari potest; Atque hinc edocemur quam cautè procedendum sit in deferendo decisionibus, quas reperimus impressas, non exquiriendo exitum, vel statum causarum in quibus prodierunt.

ROMANA
HEREDITATIS DE ANGELIS
PRO
PP. S. PUDENTIANÆ
CUM
CECCARELLIS.

Causa decisus per Rotam pro PP.

De eadem materia testamenti nuncupativi nuncupatione implicita per relationem ad schedulam, quam testator, alicujus confidentiarii manu scriptam, & subscriptam esse dixit, an egeat solemnitatibus, illa præsertim subscriptionis

A 4 nis

De LUCA
de
Testamentis
et
CIV
9

nis testatoris, & testium; Et de probatione identitatis schedulæ traditæ Notario, Et an ex possibili suppositione, ac suspicionibus, ejus fides cesset.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De validitate forma testandi nuncupatione implicita, & fide in hoc Notario adhibenda.
- 3 An adsit differentia inter nuncupationem explicitam, & implicitam circa majorem Notarii fidem.
- 4 In hac testandi formula non exiguntur solemnitates l. hac consultissima, præsertim subscriptio testium, & testatoris.
- 5 Neglecta subscriptio testatoris, quem defectum pariat.
- 6 An schedula tradita Notario per instrumentum publicum debeat recognosci.
- 7 De suspicionibus adimentibus fidem schedula, earumque remotione.
- 8 Suspensiones debent esse urgentes legis, & non hominis.

DISC. III.

Pompeius de Angelis Canonicus S. Mariæ Majoris, sub die 22. Septembris 1629. Notario coram septem testibus in forma, consignavit duo folia complicata, tribusque sigillis obsignata, asserendo quod in illis obsignata, asserendo quod in illis de ejus ordine, & commissione scriptis, & subscriptis per Lælium Laurum probatum Curialem, ejus testamentum, ac ultima voluntas continerentur; Sequuta verò morte testatoris, atque solemniter coram Judice, juxta consuetum stylum, aperto dicto testamento, in quo scripti erant hæredes PP. S. Pudentianæ ordinis Sancti Bernardi Congregationis Fullien. istis per Vicarium dictæ Basilicæ in vim l. finalis Cod. de Edict. Div. Adr. concessa fuit immissio ad bona testatoris possessa per Ceccarellos, qui tanquam venientes ab intestato, possessionem adepti fuerant; Cumque sententia prædicta transitum fecisset in judicatum, iidem intestati successores judicium restitutionis in integrum intenterunt in Rota coram Coccino, assumptaque disputatione sub die 19. Novembris 1635. contra eos solum informantes prodiit resolutio, confirmata in alia disputatione habita occasione novæ audientie eis concessæ sub die 7. Aprilis 1636. coram eodem, ut liquet ex decisionibus desuper editis, quæ videntur in materia magistrales impress. decis. 359. & 362. par. 11. recen. & in quarum prima latè firmatur validitas hujus formæ testandi nuncupativè per nuncupationem implicitam, mediante relatione ad schedulam absentem, vel præsentem, juxta formam traditam per Bart. in l. si ita scripsero ff. de condi. & demonstr. cumulado doctrinas, & decisiones, quæ pro majori parte habentur collectæ supra disc. 1.

Et in specie evacuatur plene objectum deductum ex l. hæredes palam ff. de testamentis, & l. jubemus Cod. eodem, quod nomen hæredis ore proprio testatoris enunciatum non esset, cum omnino verius sit, ac communiter receptum, ut hæc implicita, & relativa nuncupatio sufficiat, quod et-

iam sæpius deinde Rota firmavit, præsertim in Senogallien. successiois 29. Januarii 1652. coram Corrado, decis. 215. eadem par. 11. in qua pariter hic punctus ad disputationis trutinam deductus fuit.

Atque in eadem decisione, quoad schedulæ identitatem, quoties hæc publico Notario coram testibus consignata fuit, plene firmatur deferendum esse Notarii fidei, quam nedum lex, sed ipsemet testator probavit, non curata possibili alterius schedulæ suppositione; Ponderando majorem fidem, quæ de Notario habetur in fortiori causa testamenti nuncupativi nuncupatione explicita, quod de communi usu ad memoriam, ac evitandum periculum, nè testes interim pereant, vel absentantur, redigi solet per Notarium in scripturam in forma simplicis imbreviaturæ, quam deinde extendendo in prothocollo, potest pro libito alterare, unde propterea resultat argumentum deductum ex ant. multò magis &c.

Et licet ex auctoritate *Modestini Pistorii*, & aliorum, ponderaretur differentia inter testamentum nuncupatione explicita, & istud nuncupatione implicita, quod scilicet in prima specie non de facili Notarius falsitatem committere potest, ac testatoris voluntatem alterare, dum per testes ejusdem voluntatis concisos, convinci potest; Nihilominus hoc argumentum, (cum probabili fundamento) leve reputatur, ob mortem, absentiam, vel oblivionem in testibus de facili convincibilem, unde propterea semper major machinatio requiritur, & consequenter difficilior est falsitas in hac formula nuncupativi impliciti, quam in altera, præsertim quia in hoc testamento servata fuerat cautela, quæ dicitur *Fulgosi*, extendendo rogitum in dorso ejusdem schedulæ, unde difficilior suspicio intrabat.

In secunda verò decisione 4. Aprilis 1636. disputatione restricta fuit ad defectum solemnitatis, ob omissionem subscriptionem testium requisitam per text. in l. hac consultissima C. de testamentis, atque ad recognitionem schedulæ, an scilicet conscripta esset manu Lælii Lauri, ut testator in consignatione asseverat, opponendo etiam de alio solemnitatis defectu (ex quo etiam machinationis adminiculum deducebatur) ommissæ subscriptionis ipsius testatoris; Atque plene firmatum fuit, tam quoad subscriptionem testatoris, quam illam testium, ut hujusmodi solemnitas desiderata in testamentis in scriptis, necessaria non sit in hac testandi formula non subiecta rigori text. in l. hac consultissima Cod. de testamentis; Imò ponderando, quod potius erroneum sit in hac testandi specie adhibere hujusmodi solemnitates, ex quibus argui possit voluntas testandi solemniter, atque se subjiciendi dicto rigori, pro quo evitando, modernus usus prudenter hanc testandi formam introduxit, nominatim reprobando *Costam de remed. subsidiar. cap. 82. n. 4.* cum quo pertransit *Gratian. discept. 973. num. 47.* ac singulatim ponderando auctoritates ab eisdem allegatas, utpotè hos terminos non percutientes.

Neglecta verò testatoris subscriptio, quoties commodè sequi potest, remanere videtur in proposito considerabilis potius tanquam suspicio resultans ab inverisimilitudine, ob frequentiore usum subscribendi; Verum suspicio in præsentem tollebat ex facto, stante morbo, quo testator in manibus laborabat, unde subscribendi facultas adempta erat; Ponderando circa hujusmodi suspensionis cessationem, integritatem tam Notarii, quam Lauri scriptoris, quorum fidem testator probaverat, aliasque circumstantias, illam præ-

sertim

ferim resultantem ex institutione piæ causæ, in qua nemo habebat notabile interesse particulare, sine quo falsitates in tot machinationibus omitti non solent.

Et quoad recognitionem, dicitur quod alia non requiritur stante publica fide Notarii, cum ipsa schedula sic effecta sit publicum instrumentum, alia verificatione non indigens, nisi probationes, vel urgentia falsitatis adminicula in contrarium opponerentur, quoniam necessitas formalis recognitionis schedulæ requiritur, ubi ista remanet in terminis scripturæ privatæ, juxta quatuor casus distinctos in Romana testamenti de Fabiis disc. precedenti; Secus autem in quinto ibidem enunciato, de quo in præfati, ubi scilicet ipsa schedula Notario conservanda consignata est.

Et fortius ubi servata est cautela, quæ dicitur Fulgos super rogitu extenso in dorso ejusdem schedulæ; Alia præsertim convincenti justificatione concurrente, quod schedula signata erat sigillis ejusdem testatoris; Licet enim considerata physica possibilitate, omnia hæc non tollant possibilem suppositionem, quoniam Notarius eundem rogatum repetere potest in schedula supposita, dum deficiebat subscriptio testatoris, ac testium, necnon repetere eandem impressionem sigilli, quod venientes ab intestato dicebant de facili haberi potuisse à testatoris familiaribus in testamento interfectis ob legata ad eorum favorem facta; Sive quia ab exemplari sigillorum veræ schedulæ, novum sigillum construi poterat, cum quo impressiones fierent schedulæ suppositæ, ita ut impossibile sit dare omnimodam certitudinem contrariæ possibilitatis exclusivam; Nihilominus tanta machinatio præsumenda non est, neque cessantibus urgentibus adminiculis, adimenda est Notarii fides à lege, ac à testatore probata. Ad abundantior tamen cautelam, omnemque difficultatem tollendam, mandavit Rota, quod idem Lælius Laurus adhuc vivens proprium characterem recognosceret, & an ea schedula, quæ per Notarium exhibita erat, esset eadem, quam ipse de ordine testatoris conscripserat, prout sequutum fuit.

Sicut à dicto tempore causa usque ad annum 1651. quando iidem ab intestato venientes eam reassumpserunt coram Veraspio subrogato in locum Coccini interim defuncti, coram quo dato dubio, an esset standum, vel recedendum à decisio, in hoc statu per dictos hæredes testamentarios ad eorum defensionem assumptus fuit, (cum de tempore priorum decisionum essem Neapoli in statu scholaris); Reflectendo autem ad veritatem, atque istius tantum sensu retento, credebam decisiones prædictas, quarum fundamenta compendiosè in hac disputatione reassumpta fuerunt, esse iustas, benèque fundatas ex supra insinuatis motivis, & aliis, de quibus ad materiam disc. præced. Solùmque difficultatem faciebat assertio quorundam peritorum in arte scribendi, quod facta comparatione cum aliis scripturis prædicti Lauri scriptoris, ista schedula dissonabat, ac potius videbatur manus imitata, quam vera; Atque huic suspicioni addebantur alia jam dictæ resultantem ab omnia subscriptione testatoris, & testium, quodque Notarius neglexerit debito tempore prothocollare.

Potissimum autem impugnantium fundamentum consistebat in defectu Notarii, quod scilicet in Archivo matriculatus non esset, ideòque testamentum dici non posset redactum ad publicum, & validum instrumentum.

Verum lævia erant fundamenta, quibus merito

rejectis, sub die 8. Martii 1652. prodiit resolutio præcedentium confirmatoria impress. decis. 226. par. 11. recen. cui oppositores acquieverunt, quoniam objectum deficientis potestatis de Notario, sublatum fuit cum solo factò, exhibendo privilegium; Attestationi verò peritorum nulla fides data fuit, & merito, dum idem Laurus testamenti conscriptor, ingenuè schedulæ veritatem recognovit, atque ultra veritatis adminicula in prioribus decisionibus ponderata, accessit alterius testis fide digni depositio utpotè præsentis, quando de commissione testatoris Laurus scripsit, ac involvit, & sigillavit, ideòque non fuit curatum de contrariis suspicionibus utpotè lævibus, cum ad effectum infringendi Notarii fidem, à lege, ac à testatore probatam, conjecturæ, vel suspensiones esse debeant urgentes, ac legis non autem hominis, ut decis. 581. num. 39. & 40. par. 4. rec. tom. 3. & sapius infra in aliis.

AE S I N A FIDEICOMMISSI

P R O

ANTONIO GHISLERIO

C U M

ALMA DOMO LAURETANA.

Casus decisus pro Rotam per Antonio.

De eadem materia testamenti nuncupativi nuncupatione implicita, per relationem ad schedulam, super qua Notarius coram testibus rogatum fecit, remansa deindè penès testatorem, qui eam conservandam tradidit Religioso.

Et de aliis ad eandem materiam, præsertim circà schedulæ aperturam, an requirat citationem venientium ab intestato.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De impugnatione testamenti nuncupativi nuncupatione implicita.
- 3 Quid ubi sit tale testamentum per instrumentum publicum super presenti schedula, qua non remanet penès Notarium.
- 4 De circumstantiis suadentibus sinceritatem actus, & excludentibus suspensionem.
- 5 An valeat testamentum minoris ad favorem curatoris, vel ejus uxoris.
- 6 Si in rogitu dicatur schedulam esse scriptam, & subscriptam à testatore, Et reperitur solum subscripta, an id obstat validitati testamenti.
- 7 Quid in hac materia operetur favor piæ causæ.
- 8 An valeat testamentum conditum eadem die mortis præsertim diluculo.
- 9 An, & quando in apertura, & publicatione testamenti requiratur citatio venientium ab intestato.

DISC.

De LUCA
de
testamentis
et
cvi
9